

OBRAZI.

Ciril Jeglič.

PRI NEDELJSKI MAŠI.

Sv. Urban je natlačeno poln. Orglje pojo, gospod pripevajo in odpeva in prepeva organist Skok na koru: »Bog v nebeški-i viso-oočini!« Kar topi se srce.

In moli Franca: »Saj tebi, Bog v nebeški visočini, vse dam. Rože na oltarju, o Gospod, te prekrasno rdeče vodenke so moje. Ampak našemu gospodu župniku nič kaj ne zaupam — usmili se, o Gospod...«

In moli Francelj: »Dvajset kron bom dal, več pa ne. Bog v nebeški visočini, saj nimam! So pa rekli gospod župnik: Če jih ne boš dal, Francelj, pri darovanju štirideset — o Bog, ti povej, saj nisem skop, saj bi jih dal...«

In toplo vzdihuje Janez: »Nič ni res! Včeraj nisem ne kapljice srknil. Križani Jezus, ti povej moji Katri, koliko sem včeraj trpel...«

Ter moli Katra: »Ozri se na ponižnost svoje služabnice in spreobrne tega Janeza, dokler se v jamo ne zvrne! Bog v nebeški visočini, ozri se na nas, molimo ponižno te...«

Gospod Gregor pred oltarjem se pa ozirajo in nič ne slišijo, kaj molijo njegovi farani. Praznično omamno se razliva po cerkvi dim vonjivega kadila, sladkost teče v srce. Le Bog v nebeški visočini, on vse vidi in vse ve in vsem odpušča.

TO JE TAKO!

Drejc Bogataj gre na lov.

Noge marširajo: ena, dve! pljuča dihajo in srce bije: ena, dve, tok, tok! in obraz se mu smeji, preveseli obraz: ha, ha, haha! — ali ga poznate? To je Drejc Bogataj, dober, pošten gospod. Glej, solnce gori in gaj žvrgoli, cel svet odseva, cel svet odmeva, še njegov klobuk zeleni, pod nebo prepeva: »Kaj nam pa morejo, morejo —«

»Če smo veseli!« Drejc Bogataj je vesel, tako vesel, da bi —. O, vi še ne poznate Drejca Bogataja!

Vi mislite, da gre na lov. Kakopa, ker nosi puško. Pa mislite, da bo streljal. Koga je pa že ubil Drejc Bogataj? Oj zajci potepuhi, le bežite, oj golobje, golobice in grlice ljubeznive, le grličite, le prepevajte in se radi imejte: Bogu v čast in Drejcu v zadovoljstvo!

Grru, ggrrru! — pa je tudi lahko vesel!

Tako vesel je, da bi — —

Drejc Bogataj bi se bil oženil, pa se ni. Bi se oženil, pa se še ni. Drejc Bogataj bi bil študiral za doktorja, da je le hotel, pa ni! Bi kupil zlato uro, pa je ne, ker jo že ima, še lepšo, srebrno, tako s tolarji na verižici. Drejc Bogataj bi zaplesal tu sredi ceste, če bi le hotel, pa noče; on gre, kakor se spodobi. Vse, kakor je prav!

Kajne, ste pa mislili — bogvekaj! Glejte, gospod Drejc gre kakor vi po cesti, pa ne dela greha, kakor vi! On premišlja takole:

»Kako prijetno in smotrno je svet urejen! Kako je lepo, če ni človek ne preučen in ne preneumen, ampak ravno takšen, kakor je prav. Tamle vidiš rožico, rumeno in prijazno: kako se imenuje? Ranunculus acer. Kdo jo je ustvaril? Bog. Čemu jo je ustvaril? O, Drejc, le povej in se od srca nasmej! Tamle skače ptičica. Kaj dela? Črvičke pokončuje, poje in razveseljuje človeško srce. Kako ji je ime? Tako in tako. Kdo jo je ustvaril? Bog. O, Drejc, dobro si govoril! Pa oné onegavi, ki te tako ponižno pozdravlja? To je človek, ustvarjen po podobi božji. Kakšen je? Raztrgan in umazan in zanemarjen. Kako se mu pravi? Berač. Bog se ga usmili! Ampak veš kaj, Drejc, ti, ti, slišiš...? Ti, Drejc, ti...«

No, kaj?! Seve, vi drugi, ki greste po cesti, pa mislite bogvekaj in se jezite ter greh delate. Potlej se pa čudite. Ja, še tega ne veste, da je danes zadnji petek v mesecu in da bi vsi nadlegovali in beračili, če bi ga ne bilo sram, kdor je pošten! Kaj vas pa brigajo večerne četrtinke Drejca Bogataja! Haha, čežane čežanaste!

INVALID.

»Koliko je ura?«

Neprenehoma se ponavlja to vprašanje. In sestra Pavla odgovarja v vedno isti zadregi: »Ali Vam je dolgčas, Andrej?«

On se pa vzpne na postelji, okrene glavo in težek, bodeče sesajoč je njegov pogled, ki votlo srepí iz praznih, vlažno zardelih duplin pod čelom.

»Ali je danes nedelja?«

»Je, zunaj je solnčen praznik. Vsa bolnica je šla na šetnjo.«

»Ali ste sama, Pavla?«

»Sama.«

Andrej posluša njen glas, besedo postarne gospodične, prečuden usmev se mu razmakne s koščenihi lic. »Kako ste oblečena, Pavla?«

»Kako? Vse sestre smo belo oblečene.«

»Pavla!«

Gospodična popusti šivanje, stopi k slepcu ter vpraša kolikormoč nežno: »Boste kaj povedali?«

»Dočešite me!«
 »Saj sem Vas žel!«
 »Ne, še enkrat me dajte!«

Gospodična vzame glavnik ter začne česati s svojimi finimi, dišečimi prsti, ki tako obzirno božajo s svojo mehko.

»Kaj pa delate, Pavla?«
 »Češem Vas vendar.«
 »Sem mislil...«
 »Kaj ste mislili, Andrej?«
 »Nič.«

»Revež!« se pomilovalno smehlja strežnica.

»Ali se smejete?«
 »Ne. Zakaj bi se smejala?«

»Ždi se mi...« Andrej stisne ustni ter ne reče besede več. Hipoma se je spačil njegov obraz.

»Dobro je! Kako bujne lase imate, Andrej! No, boste še kaj povedali, prijatelj?«

»Pojdite ven!«
 »Za božjo voljo, kaj sem Vam pa storila?«

»Ajte ven iz sobe!« Andrejev glas je postal trd in raskav, sovražstvo bruhajoč.

Sestra Pavla uboga. Kaj če drugega? Mar je ona kriva, da so Andreju iztaknili oči? Zdravnik je bil naročil, da potrebuje bolnik miru, miru...

Ne, Andrej je strašen človek! Včasih vstane sredi noči ter sede na postelj. Ne vzdihne in ne črhne besede. Tovariši spe, a on jih zbudi s svojim molkom.

»Kaj ti je, Andrej?«
 »Hudiči!«

Ko dve pošastni senci se vzmahnejo njegove roke, mlade, še vedno krepke roke Andrejeve. Nato omahne, grozen in silen; postelj zahrešči ter spet utihne...

Mrko pada zeleni soj iz zastrte žarnice pod stropom... In vsa soba strmi, trideset mož strmi ter molče odgovarja slepemu mladeniču.

PIKA.

Sama izbrana družba je v izbi: komisariji, učitelji, gospodje in gospe. Vsi se smejo, da še nikoli tako. Krčmar jedva sprofi donaša.

Piki se je odvezalo grlo in je že tretjič stopil izza peči k omizju.
 »Ljudje božji, prijatelji moji!« Objel bi jih, te vesele ljudi, — in vendar: morda ga niso slišali?

»Čujte, vojščaki, bratje in sestre, otroci božji! Tri sine sem imel, zdaj nimam nobenega! Drva zdaj sam nažagam, nakoljem...«

»Ha, meni jih pa mašina!«

Kdo ga je tako zavrnil? »Ne, Francelj, ne tako! Francelj, ti tako govoriš, ker imaš dobro vino. Ne robanti, dušica! Nego jaz bom nekaj drugega povedal: tri sine sem imel in tri so mi na vojski ubili. Jaz se namreč pišem Pika. Toda, gospodje, vi, ki ste učeni, povejte, mar je to po pravici... Šestdeset let imam, nesem jih; župan sem bil, pa boršte sem imel, — e, in tri sine sem imel, ko žrebce! Mlada žrebeta privežeš zadaj za voz, da ti ne utekô in se priuče na cesto in na delo: spredaj je zaprežena kobilica, od zadi ti pa skačejo in galopirajo, neugnanci, a ti od samega veselja pokaš z bičem: pok! pok! — Kaj boršti!... Zdaj sem pa takšen, ko tista pika tamle na steni... Vsak jo lahko odstrže in zbriše, tisto piko. Pljuneš nanjo in je nič več ne vidiš... Na zdravje, gospodje! Kako pravite, kaj pomeni tista pika, predrobna pičica?«

»Biga pijana!«

Krčmar mu izvije kozarec iz rok ter ga z mogočnim sunkom potisne v kot za vrata. »Mar meniš, biga, da se bo radi tebe svet podrl? — Takoj, gospodje! Še en štefanček? Hihi, ali ste slišali, gospoda moja? Radi Pike naj bi se svet podrl! Hihi, deveti, kajne?«

»Eks, gospoda! A svet se naj podre, če se hoče!«

»Hihi, ne bo se podrl!«

»Ne tako, ne tako!« omahuje starec za pečjo. »Če ubiješ muho... bratci, e!« Pijan in zaglupljen strmi v veselo omizje.

NETOPIRJI.

B. V.

Čudnogrenko pričakovanje je v nas, ko sinejo plahi večeri.
Zamolklo se lijó odnekóđ izgubljene pesmi mehóv in piščali,
legajo modre sence v obraze. Rezki kriki bežečih živali
preko kamnitih pôlj, frfoťanje splašenih ptic: vsak glas nas vznemiri.

Rosni vónj trave in divjih rôž krvavi v tišino. Blazni pastirji
plešejo daleč ob ugašajočih ognjih. Dušeče razbeljena zarja
je vžgala skrivenčena, naga drevesa. Zdajpazdaj veter zlokobno udarja
ob trhle duri. Tesnoba vzihteva. V grmovju tonejo netopirji.